

הנדון: שינוי ייעוד תקציבי תוכנית החומש לפיתוח חברתי-כלכלי של החברה הערבית

לקראת הדיון בוועדת הכספים בנושא האמור, אנו מבקשים לפנות אל חברות וחברי הוועדה בבקשה לשקול בכובד ראש את אישור השינויים המוצעים בתקציבים הייעודיים לחברה הערבית, שנקבעו במסגרת החלטה מספר 550 של הממשלה מיום 24.10.2021 (להלן: "החלטת ממשלה 550") וזאת נוכח השלכותיה החמורות, כפי שיוצגו להלן.

א. רקע

1. תוכנית החומש "תקאדום" לפיתוח כלכלי וחברתי של החברה הערבית בישראל, שאושרה בהחלטת ממשלה 550, נועדה לקבוע מסגרת מדיניות ותכנון אסטרטגי רב-שנתי לצמצום פערים חברתיים וכלכליים מתמשכים, זאת באמצעות השקעה רב-מערכתית במגוון תחומי החיים והשירותים האזרחיים בהיקף כולל של כ-30 מיליארד ש"ח. בהיותה תוכנית תוספתית, ייעודית ורב-שנתית, תוכנית החומש "תקאדום" הינה תוכנית ייחודית, אשר נועדה להבטיח מדיניות ארוכת טווח, בעלת ודאות תקציבית ויכולת יישום אפקטיבית.

2. ב-14 בדצמבר 2025 אישרה הממשלה בהחלטה 3643 את ההעברה של 220.7 מיליון ש"ח מתקציבי התוכנית אל המשרד לביטחון לאומי (להלן: "החלטת ממשלה 3643"). וזאת, כהגדרת ההחלטה, לצורך התמודדות עם הפשיעה והאלימות הגואה בחברה הערבית.

3. ראוי לציין שחוות הדעת המשפטית של הייעוץ המשפטי למשרד ראש הממשלה מיום 12 בדצמבר 2025 אומנם קבעה כי אין מניעה משפטית אך ציינה כי היא מעוררת קשיים משפטיים משמעותיים. לפי חוות הדעת, לא הונחה תשתית עובדתית מספקת להפחתות המוצעות, והן לא נדונו במסגרת דיון בראשות ראש הממשלה, דבר היוצר קושי בהליך קבלת ההחלטה. בנוסף, על פי חוות הדעת, התוכנית המוצגת למאבק בפשיעה גובשה במנותק מהחלטה 549, ללא תיאום מנגנוני ניהול ובקרה ותוך מיקוד באכיפה בלבד, ללא משאבים משלימים לפרקליטות, לבתי המשפט ולשירותים החברתיים, מה שעלול ליצור חוסר איזון, צווארי בקבוק ופגיעה ביעילות. לכך מצטרפת קיומם של הליכים משפטיים תלויים ועומדים בנוגע ליישום החלטה 550, המחדדים את הרגישות המשפטית של השינויים.

4. עתה, בתאריך 25 בדצמבר 2025, עומד על הפרק שינוי הייעוד התקציבי בסך 105.3 מיליון ש"ח, המותנה באישור ועדת הכספים של הכנסת. מדובר בתקציבים המיועדים לצמצום המחסור בכיתות לימוד באמצעות בינוי והרחבת מוסדות חינוך; יישום תוכניות סיוע ותמיכה לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים; חיזוק והקמה של מוקדי תרבות ביישובים הערביים

אמיר אלשיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד
יוחנן פלסנר
נשיא

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מול מועלם
שגירי לשעבר שלי מרידור
פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פיישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצ'יק

המועצה הבין-לאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי סילברמן אבלה, קנדה
אן אפלכאוס, ארה"ב
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' כריסטוף מוקשיט, גרמניה
ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
הארייט שליפיר, ארה"ב

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
ד"ר ישי ג'סיין פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן [אורח]
פרופ' עמית כהן
מר תומר לוטן [אורח]
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דיאל סטטמן
פרופ' בני פורת
פרופ' קרנית פלוג
פרופ' מרדכי קרמיצר
פרופ' גרעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק ברמון
ברנרד מרבוט (1929-2024)
מוכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

(קולנוע, מוזיאון, תיאטרון וגלריות); הפעלת מסגרות "שנת מעבר" לקידום שילוב צעירים חסרי מעש במסלולי השכלה ותעסוקה; הקמת תחנות כיבוי אש ביישובים הערביים.¹ גם אין עוררין על הצורך הדחוף למאבק בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית, זה לא אמור לבוא על חשבון תקציבי חינוך, תרבות, תעסוקה ושילוב אזרחים צעירים וותיקים בקהילה – שהם גורמי עומק לצמצום פשיעה ואלימות בטווח הבינוני והארוך.

5. להשלמת התמונה יש לציין כי החלטה זו באה לאחר ניסיון לשינוי ייעוד כספי התוכנית, בהיקף נרחב בהרבה בסך כולל של כ-3 מיליארד ש"ח. ניסיון זה זכה להתנגדות נרחבת בקרב שרים, גורמי מקצוע וארגוני חברה אזרחית.²

ב. עיקרי הקיצוץ בהחלטת הממשלה והסיכונים הנלווים אליו

6. פגיעה ברשות לפיתוח כלכלי במשרד לשוויון חברתי - כ-37.75 מיליון ש"ח נוספים מהקיצוץ הם מתקציבי הרשות. הקיצוץ יביא לפגיעה משמעותית בפעילות הרשות האמונה על תכלול, ריכוז וניהול תוכנית החומש במשרד לשוויון חברתי. מפעילות הרשות יקוצצו תקציבים, שיועדו לביצוע תהליכי בקרה ומעקב אחרי ביצועי ההחלטה, מהלך אשר סותר את הטענות בדבר איכות המעקב אחר ביצועי החלטת הממשלה.

7. כ-20.25 מיליון ש"ח נוספים מהקיצוץ מקורם בסעיפי תכלול וניהול רותביים של החלטת ממשלה 550, המבוצעים דרך משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה. 1.7 מיליון ש"ח יקוצצו מתוך סעיף 32(יז) בהחלטה, שהם חלק מתקציבי משרד האוצר. קיצוצים אלה מנוגדים למהות החלטת ממשלה 3552 מיום 4.12.2025, בדבר הצורך במימוש מיטבי של תקציבי החלטת ממשלה 550, זאת נוכח החשיבות הלאומית שהממשלה רואה בביצוע מעקב ובקרה על מנגנוני ההקצאה והצורך בעבודה אפקטיבית להגברת יישומיות ההחלטה.

8. פגיעה באזורי תעסוקה - 8.5 מיליון ש"ח יוסטו מתקציבים שיועדו לתכנון וקידום הקמת אזורי תעסוקה. אישור העברת התקציבים יפגע בתהליכי קידום שוויון הזדמנויות בתעסוקה, הכלה וגיוון במגזר הפרטי. מהלך שכזה עלול להגביר את האבטלה ולהחרیف את משבר העוני בחברה הערבית.

9. פגיעה בהקמת כיתות לימוד הכרחיות - 16 מיליון ש"ח נוספים שיועברו למשרד לביטחון לאומי יופחתו מתקציב ייעודי לבינוי כיתות לימוד וגני ילדים. לפי דו"ח מבקר המדינה משנת 2022, קיים מחסור משמעותי בכיתות בבתי הספר בחברה הערבית, במיוחד בשלב הקדם-יסודי. לנוכח

¹ לפי החלטת הממשלה מספר 3643, 14 בדצמבר 2025, מדובר בתקציבים של: תכנון וקידום הקמת אזורי תעסוקה (8.5 מיליון ש"ח), תקציבי הנגשה ומענקי פיתוח (15 מיליון ש"ח) ותקציבים לקולות קוראים לרשויות המקומיות (23 מיליון ש"ח), תקציבי בינוי והצטיידות של תחנות כיבוי אש ותחנות מתנדבים (10 מיליון ש"ח), תקציבי ביסוס עוגני תרבות (11 מיליון ש"ח), תקציבים לתוכניות שנת מעבר ותוכניות סיוע להשתלבות באקדמיה ובתעסוקה (13 מיליון ש"ח), וכן תקציבים ייעודיים לשילוב אזרחים וותיקים בקהילה (7.7 מיליון ש"ח).

² ח'דר סואעד, אריק רודינצקי ואופיר חדד. [חוות דעת על שינוי ייעוד תקציבי תוכנית החומש לפיתוח חברתי-כלכלי של החברה הערבית](#), 4.12.2025, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

מצוקה זו, מנהלות ומנהלי מוסדות חינוך רבים בחברה הערבית נאלצים להמיר חדרי ספח (מעבדות מחשבים ומדעים, חדרי למידה פרטנית, וספריות) ואף חמור מכך – גם מקלטים ומרחבים מוגנים – לכיתות לימוד. עוד ניתן ללמוד מדו"ח המבקר כי קיים אישוויון ופער בתקצוב הממשלתי לבינוי כיתות וגני ילדים בשיעור של 13% בין מערכת החינוך בחברה הערבית למקבילתה בחברה היהודית. כתוצאה מכך, אישור הקיצוץ בתקציבי הבינוי כעת עלול להחריף את המצוקה ולהגביר את אישוויון.

השימוש המאולץ במקלטים ובמרחבים מוגנים מעמיד בסכנת חיים את התלמידים והצוותים החינוכיים בעתות חירום, שכן חלק מהשטח נתפס על ידי שולחנות וכסאות, שהופכים למכשול בפני התלמידים והצוותים החינוכיים בזמן אזעקה והידחפות למקלט ובכך עלולים לגרום לאסון. המצוקה של מרחבים מוגנים בבתי הספר הערביים, בין השאר נוכח המרתם לכיתות לימוד, בלט במיוחד בשנתיים האחרונות ואילץ בתי ספר רבים לעבור למתכונת הוראה ללמידה היברידית, שהחריפה את הפערים הלימודיים, זאת בדומה למצב שהיה בתקופת הקורונה. מצב שכזה עלול לגרום בתוכניות החינוכיות של בתי הספר לצמצום פערים לימודיים וחברתיים-רגשיים, זאת לאחר שבשנים האחרונות היא זכתה להתקדמות משמעותית הודות להשקעות הממשלתיות, במיוחד מתקציבי החלטת ממשלה 550. עיקר הפגיעה צפויה להיות במערכת החינוך בנגב, שם הצפיפות בכיתות גבוהה משאר האזורים ושיעורי הזכאות לבגרות (71.1%) מתחת לממוצע הארצי (76.6%) וכן מהממוצע של החברה הערבית (78.3%) שעבר בשנת 2023/24 את הממוצע בחברה היהודית (77.8%).

10. פגיעה בתרבות - 13.25 מיליון ש"ח נוספים יופחתו מתקציבים שכוונו תחילה אל משרד התרבות והספורט לצורך ביסוס עוגני תרבות בחברה הערבית. שינוי הייעוד התקציבי צפוי לפגוע בתקצוב גופי התרבות המספקים מענה לאלפי צעירים, במאמץ לבסס ולהקים בתי ספר למשחק, סינמטק, גלריות ומוזיאונים. הקיצוץ המוצע כעת יפגע ביכולת להפעיל את מוסדות התרבות שהוקמו ביישובים הערביים, מאחר שלא יתאפשר מימון פעילות שוטפת, העסקת צוות מקצועי ובניית תוכן רציף. בהיעדר תקציב גישור, מוסדות אלה לא יעמדו בתנאי הסף של משרד התרבות ולא יוכלו להשתלב במסלולי תמיכה קבועים, כך שההשקעה הציבורית שכבר בוצעה תרד לטמיון והמבנים עלולים להפוך ל"פילים לבנים" חסרי תכלית. במקביל, הקיצוץ צפוי להחריף את אישוויון בין החברות היהודית והערבית בתחום התרבות, להותיר אלפי צעירים ערבים ללא מענה תרבותי מותאם ולפגוע באיכות החיים ביישובים. הוואקום התרבותי שיווצר עלול להביא להידרדרות של חלק מהצעירים להתנהגויות אנטי-חברתיות ולפגוע במאמצים החינוכיים לצמצום אלימות ופשעה בחברה הערבית.

11. פגיעה בהשקעה בצעירים - 15 מיליון ש"ח נוספים יקוצצו מתקציב רשות הצעירים, אשר פועלת תחת המשרד לנגב והגליל. הקיצוץ צפוי לפגוע משמעותית בפעילותם של עשרות מרכזי צעירים בחברה הערבית ואף לסכן את המשך קיומם של חלק מהם. עוד בתחום הצעירים, 13 מיליון ש"ח נוספים, שנועדו במקור לתקצוב תוכניות שנות המעבר מתקציבי המשרד לשוויון חברתי, יוסטו באופן שימנע פיתוח ותמיכה בפעילות ממשלתית קיימת במסגרות מעבר, זאת על אף שבטיוטות של הצעת המחליטים, שהמשרד לשוויון חברתי קידם בתקופה האחרונה, הייתה בקשה לקבלת תקציבים בהיקף של מאות מיליוני שקלים עבור צעירים

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

ערבים, בדגש על חסרי מעש, בטענה שאותם תקציבים הם חיוניים לטובת המאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית.

המשמעות הברורה של הקיצוצים בשני הסעיפים הקשורים לצעירים היא שאלפי צעירים ערבים עלולים להישאר חסרי מעש, ללא מסגרות שייסעו לרתום אותם לקהילות המקומיות אליהן הם שייכים, לחברה הערבית הכללית, ולחברה הישראלית בכללה, דבר אשר עלול להגביר אצלם תחושות של ניכור וחוסר שייכות ביחס לקהילה, לחברה ולמדינה, ובכך להשאיר אותם כטרף קל בידי ארגוני פשיעה, שירצו לגייס אותם אליהם.

12. פגיעה בפיתוח הרשויות המקומיות - כ-58.75 מיליון ש"ח נוספים יקוצצו מתקציבי משרד הפנים, המיועדים לליווי, תכנון וחיזוק רשויות מקומיות, לפיתוח יישובי ומוניציפאלי ולמענקים וכלים כלכליים לרשויות. חלק הארי מקיצוץ זה כבר אושר על ידי הממשלה, ולכן הוא אינו מובא בפניכם. חלק נוסף בסך כ-15 מיליון ש"ח, המיועד להנגשת מוסדות ולמענקי פיתוח לרשויות המקומיות, מובא בפניכם כעת וניתן למנוע את הסטת הייעוד שלו. קיצוץ זה, יחד עם 23 מיליון ש"ח שיקוצצו מתקציבי משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, שיועדו במקור לקולות קוראים לרשויות המקומיות – יחלישו את הרשויות הערביות ויגבירו את אי השוויון הקיים בין היישובים הערבים לבין היישובים היהודיים, הנובע משיעור הכנסות עצמיות נמוך מאוד באופן מוחלט וגם ביחס לרשויות בחברה היהודית (שיעורי גביית ארנונה נטו נמוכים בכ-20% מהרשויות בחברה היהודית, ושיעורי גביית ארנונה שלא למגורים נמוכים מאוד³). מענקי הפיתוח והקולות הקוראים המיועדים לפרויקטים של פיתוח ברשויות הערביות, שכאמור סובלות מהכנסות עצמיות נמוכות, מהווים משענת מרכזית למימוש תוכניות פיתוח של הרשויות. הסטת התקציבים צפויה להביא לפגיעה משמעותית בהיקף פעילות פיתוח היישובים הערביים ואף לגרום להקפאת ביצוע פרויקטים קיימים ולמניעת השלמתם.

13. פגיעה במרקם החיים המשותפים בערים מעורבות - הקיצוץ כולל 45 מיליון ש"ח נוספים, שנועדו לתמוך בפעילות הרב-שנתית בערים המעורבות (וזאת לאחר שהחלטת ממשלה קודמת לא הוארכה ע"י הממשלה הנוכחית). כתוצאה מכך, תמנע האפשרות לתקצב מענים לצמצום פערים בערים המעורבות, זאת חרף החשיבות הגדולה במתן מענים לערים אלו. הקיצוץ המוצע צפוי, לפיכך, להחרیف את המתח בין הקהילות בערים המעורבות, לפגוע במרקם היחסים בין יהודים לערבים באותן ערים בפרט ובמדינה בכלל, עקב תחושת אפליה וקיפוח וחלוקה לא צודקת של משאבי פיתוח (כגון תקציבי פיתוח ושיקום שכונות). בכך, עלול הקיצוץ התקציבי, שנועד להגביר את הביטחון הקהילתי, דווקא להביא לפגיעה בו.

³ לפי דו"ח מבקר המדינה לשנת 2021, השיעור הממוצע להכנסות העצמיות לשנת 2018 ברשויות הערביות עמד על 20.9% לעומת 61.5% ברשויות יהודיות, שיעור ממוצע של גביית ארנונה נטו עמד על 72.9% לעומת 92.3%, ושיעור ממוצע של חיוב ארנונה שלא למגורים עמד על 23% בלבד לעומת 53.6% ברשויות היהודיות. [דו"ח מבקר המדינה לשנת 2023](#) שבחן, בין היתר, את המועצה המקומית ריינה מצא כי שיעור גביית ארנונה ממגורים היה כ-65%, ושיעור גביית ארנונה לא למגורים היה כ-30% בלבד.

14. פגיעה באזרחים ותיקים - 7.7 מיליון ש"ח יוסטו מתקציבי המשרד לשוויון חברתי שיועדו למען שילוב אזרחים ותיקים בקהילה. מהלך זה צפוי לפגוע באופן ישיר במערך מענים רחב שנבנה בחברה הערבית על רקע הזדקנות מואצת והעמקת פערים בגיל המבוגר. המשמעות היא צמצום ועצירת תוכניות כגון: "באים לטוב" הפועלת ב-28 רשויות ערביות עם כ-1,500 מתנדבים וללא אפשרות להתרחבות ל-32 יישובים נוספים ב-2026; "אהאלינא" הפועלת ב-49 יישובים ערביים, כאשר כ-30% מהרחבתה נשענה על תקציבי החלטת ממשלה 550; "כיתות ותיקים" ב-18 יישובים ערביים; ותוכנית UP60+ המפעילה מרכזי הכוון ייעודיים לאזרחים לקראת פרישה או לאחריה. פגיעה זו משמעה החלשה משמעותית של מענים מוכחים להתמודדות עם בדידות והיעדר ליווי מותאם בגיל הפרישה, והשלכות עומק מתמשכות על רווחת האוכלוסייה המבוגרת.

15. פגיעה בכוחות הכיבוי וההצלה - כ-10 מיליון ש"ח יוסטו מתקציבי הרשות לכיבוי והצלה. לפי נתוני נציבות כיבוי והצלה, קיימות רק 10 תחנות כיבוי אש ברשויות ערביות – 7.3% מכלל התחנות בישראל והן משרתות 13.8% מהאוכלוסייה, פער המעיד על נגישות חסרה לשירות מציל חיים. לפי התכנון המקורי של החלטה 550, תוקצבה הקמתן של 8 תחנות כיבוי ביישובים ערביים, אך לאחר קיצוץ בשנת 2024 צומצם היעד ל-6 תחנות, וכעת היעד צפוי לרדת ל-5 תחנות בלבד, מה שיפגע ביכולת לצמצם את הפער הקיים ולהחלשת מערך התגובה למצבי חירום מסכני חיים ביישובים הערביים.

ג. הנימוקים הכוללים לדחיית הצעת הממשלה לשינוי ייעוד תקציבי החלטה 550

16. פגיעה רבי'ממדיית בחברה הערבית: כפי שהוצג עד כה, הקיצוץ בתקציבי הפיתוח הכלכלי-חברתי של החברה הערבית יביא לפגיעה בגורמי העומק לצמצום ומניעת אלימות ופשעה ובביטחון הקהילתי של הציבור הערבי בתחומי החיים השונים ולהחרפת משבר הביטחון האישי. בהקשר זה קבע מבקר המדינה בדו"ח מחודש מאי 2021 כי למרות פתיחת תחנות משטרה חדשות (תוכנית החומש הקודמת), רמת הביטחון האישי ירדה. המבקר מדגיש כי פתיחת תחנות ללא שיתוף פעולה קהילתי וללא טיפול בגורמי העומק אינה אפקטיבית.⁴ אין חולק על חשיבות יעדי המאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית בעת הנוכחית. יחד עם זאת, מימוש יעדים אלו על ידי גריעה מתקציביה של תוכנית "תקאדום" אינו עולה בקנה אחד עם ההיגיון התקציבי והאסטרטגי של החלטת ממשלה 550. זאת במיוחד נוכח קיומה של תוכנית ייעודית נפרדת למאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית במסגרת החלטת ממשלה 549, שנותרו בה יתרות עתק של תקציב לא מנוצל.

17. אין צורך בהעברת התקציב: בתקציב הייעודי למאבק באלימות ובפשעה בחברה הערבית (להלן "החלטת ממשלה 549") קיימת יתרה בהיקף של כ-752 מיליון ש"ח: לפי נתוני המשרד לביטחון לאומי, שניתנו במענה לבקשת חופש מידע שהגישה התנועה לחופש המידע, המשרד ניצל בארבע השנים האחרונות רק כמחצית מתקציב תוכנית החומש הייעודית שלו

⁴ מבקר המדינה. מאי 2021. התמודדות משטרת ישראל עם החזקת אמצעי לחימה לא חוקיים ואירועי ירי ביישובי החברה הערבית וביישובים המעורבים - ביקורת מעקב. דו"ח שנתי 71ג.

למאבק באלימות ובפשעה בחברה הערבית (החלטת ממשלה 549).⁵ לפי נתוני המשרד, עד כה מומשו רק כ-748 מיליון ש"ח מתקציב התוכנית, שעומד על כ-1.5 מיליארד שקלים, זאת על אף שנותרה שנה אחת בלבד למימושה, והעובדה שכ-752 מיליון ש"ח מהתקציב עדיין ניתנים למימוש כבר כעת. סכום משמעותי זה הוא הרבה יותר גדול מסכום הכספים שמתוכננים לעבור כעת מהתקציבים הייעודיים לפיתוח כלכלי וחברתי של החברה הערבית במסגרת תוכנית "תקאדום" ועל כן אין כל צורך או הצדקה לקיצוץ מתקציבי התוכנית.

18. **סכנת ביטחוניזציה של סוגיות אזרחיות**: מתוך הסכום הכולל של הקיצוץ שנקבע כמחצית מהתקציבים (113.5 מיליון ש"ח) יועברו לשירות הביטחון הכללי. מהלך זה עלול להוביל לפגיעה משמעותית בזכויות יסוד ולעודד טיפול בסוגיות אזרחיות מורכבות מנקודת מבט ביטחונית בלבד. בין אם אישור להסטת תקציבים ייעודיים אלה יובאו לדיון בפני הוועדה ובין אם לאו, מן הראוי ששינוי משמעותי כזה יזכה לדיון פרלמנטרי מעמיק ולהתייחסות משפטית מתאימה להבנת השלכותיו מרחיקות הלכת.

ד. המלצות

19. **דחיית הקיצוץ והחזרת תשומת הלב לשמירה על תוכניות החלטת ממשלה 550** תחת אחריות הרשות לפיתוח כלכלי במשרד לשוויון חברתי.

20. **שמירה על רצף ההשקעות האזרחיות** והבטחת קיימות כלכלית של פרויקטים חינוכיים, תעסוקתיים ותשתיתיים.

21. **שקיפות מלאה** לציבור באמצעות פרסום דו"חות ביצוע שנתיים, הכוללים התייחסות להשפעות הכלכליות, החברתיות והביטחוניות של התוכנית.

22. **בחינת מימוש החלטת ממשלה 549** תוך היועצות ושיתוף פעולה עם כלל הגורמים הממשלתיים, הרשויות המקומיות והמנהיגות האזרחית, זאת על מנת להבטיח ניצול מיטבי של יתרות התקציבים, שנותרו למימוש ההחלטה.

החלטת עקרונות אלו תאפשר את שימור הצלחתה של החלטת ממשלה 550, חיזוק החוסן החברתי של החברה הערבית, וכתוצאה מכך גם החברה הישראלית כולה, והבטחת מענה אפקטיבי וארוך טווח לפשיעה ולאללימות בחברה הערבית, זאת תוך שמירה על אמון הציבור ועל הון חברתי איתן. השקעה שכזו הינה תנאי הכרחי לשמירת היציבות והביטחון האזרחי ולהשגת פריחה ושגשוג כלכלי במדינה כולה.

בכבוד רב,

ד"ר ח'דר סואעד, ד"ר אריק רודניצקי וד"ר אופיר חדד

תוכנית החברה הערבית בישראל – המכון הישראלי לדמוקרטיה

⁵ יחידת העמדת מידע לציבור – המשרד לביטחון לאומי. 7 בדצמבר 2025. מענה לבקשת מידע בנושא ביצוע החלטת ממשלה מספר 549 - תוכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022-2026. בתוך: [אתר התנועה לחופש המידע](#).